

Významy nemyšlené a zapomenuté / Zapomenuté v myšlení (a nemyšlené)

Heidegger už názvem svého hlavního díla, ale hlavně podrobnými výklady mocně poukázal na to, jak metafyzická tradice evropské filosofie už velmi brzo po samém svém zrodu ve starém Řecku zapomínala až docela zapoměla na „bytí“, a to ačkoli termínu užívala nadále. Ale to není tak výjimečná záležitost, jak by se mohlo zdát; v evropském myšlení se zapomínalo na mnoho dalšího, ačkoli pojmenování se neztratilo (jen dostalo jiný význam). Jde např. o „čas“ (ostatně to byl zase Heidegger, který na to poukázal právě také v souvislosti se „zapomněním na Bytí“), ale jde třeba také o „víru“, a zase navzdory tomu, že slovo samo je v křesťanské tradici ve všech dobách hojně frekventováno. Zvláště evropské myšlení je „vírou“ (skutečnou vírou, tj. odvráceností od minulosti a aktivní otevřeností do budoucnosti) silně poznamenáno, ale v reflexi si to stále dost neuvědomuje (a o „víře“ myslí a mluví v jiném, upadlejším smyslu). Jazyk proto zdaleka není jen jakýsi soubor slov a slovních spojení, není jen jakousi zásobárnou prvků, z nichž je možno vytvářet nejrůznější skládky, ale je mnohem spíše čímsi téměř „živým“, neboť k němu nezbytně náleží spousta významů, které mají docela jiný charakter než „slova“ (byť spojená s významy), zejména proto, že pro ně ještě žádná slova vytvořena nebyla, anebo protože významy některých slov, která zůstala, byly zapomenuty nebo vytlačeny na okraj a přehlušeny jinými. Tak vedle významů a významových kontextů, které ještě nebyly ani zachyceny a slovně formulovány (vyjádřeny) a teprve čekají na někoho, kdo je svými „anténami“ zachytí a rozpozná, náleží k jazyku obrovské množství významů a významových kontextů, které už nějak zachycena a rozpoznány byly, které dokonce už byly i vysloveny, formulovány, ale které zase byly zapomenuty. Tato stránka každého živého jazyka (a ta druhá, která se týká jen jazyků mrtvých – ale jsou vůbec nějaké takové jazyky, které už byly natolik zapomenuty, že už nemají vůbec žádnou budoucnost?) je jeho živou (nebo aspoň oživitelnou) součástí, a může být za příznivých okolností znovu oživena (anebo, jde-li o tu dosud neobjevenou a nezachycenou, může být zaslechnuta a do jazyka nově pojata. I jazyky mají své „spory“, které přežijí dlouhá staletí a neztrácejí nezbytně na schopnosti znovu vejít do života a do „užívání“.

(Písek, 040122-2b.)

[Tento kartotéční lístek začíná úplně stejně jako předchozí, ale pokračování je jiné. Stejný začátek se zachoval i samostatně. Hejdánek evidentně nejdříve napsal tento začátek a pak se jím nechal dvakrát inspirovat ke dvěma různým pokračováním – pozn. red.]